

Så Kornkvaliteten 2011

(oppdatert pr. 9. desember 2011)

I høst har det kommet inn svært mange kornprøver til analyse. Dette har sammenheng med mangelen på såkorn og oppfordring til bøndene om å undersøke om de kan bruke såkorn av egen avling.

Analyseresultatene for prøver fra Sør-Norge varierer mye, men hovedinntrykket er at kvaliteten er bedre enn forventet etter den vanskelige høsten. Dette kan ha sammenheng med den kraftige spiretregheten vi har i år. Spiretreghet hindrer groing i akset og dermed har spireevnen i mange partier blitt reddet. Ulempen er et stort behov for varmebehandling for å sikre god oppspiring til våren.

I havre og vårhvete er det likevel en del partier som spirer så dårlig at de ikke er egnet som såkorn.

Såkorn fra Trøndelag har stort sett høg spireevne, men mye byggbrunfleck og havrebrunfleck gjør at så å si alle partier bør beises.

Sør-Norge

Bygg

Spireevna er i gjennomsnitt 90 % ubeisa og 93 % etter prøvebeising. Det er små forskjeller mellom sortene med unntak av Iron som kommer dårligere ut. Spiretregheten er kraftigst i Edel og Marigold, men også i de andre sortene er det mange partier som trenger varmebehandling. Smitte av *Fusarium* er på nivå med fjoråret. Mest smitte er det i Edel og minst i Gustav, men ellers er det liten forskjell mellom sortene. Derimot er det store sortsforskjeller når det gjelder smitte av byggbrunfleck. Mens sortene Helium, Iver, Tiril og Tyra har mye smitte (ca 30 %), har de andre sortene til dels svært lite smitte av denne soppen. Dette fører til stor variasjon i beisebehovet. Lavest er det i Brage, Gustav, Marigold og Heder, høyest i Edel og Helium.

Tabell 1. Spireevne, angrep av soppsjukdommer og beisebehov i prøver av bygg fra korndyrkere i Sør-Norge. Resultatene er basert på 678 prøver analysert pr. 09.12.2011.

Sort	Antall prøver	Spireevne % *		Smittegrad % **		% prøver anbefalt beisa
		Ubeisa	Prøvebeisa	<i>Fusarium</i>	Byggbrunfleck	
Brage	34	81+ 9=90	79+13=92	24	6	44
Edel	62	67+23=90	64+30=94	32	6	87
Gustav	25	85+ 4=89	83+ 8=91	12	10	48
Heder	93	81+10=91	78+16=94	25	5	53
Helium	168	84+ 5=89	85+ 8=93	21	29	85
Iron	26	78+ 4=82	79+ 7=86	27	4	67
Iver	68	86+ 4=90	84+ 9=93	20	29	69
Marigold	47	68+22=90	64+29=93	21	2	51
Tiril	52	84+ 8=92	82+12=94	21	36	79
Tyra	59	84+ 6=90	83+10=93	18	28	78
Bygg	678	80+10=90	79+14=93	22	18	72

* Spireevne = normale spirer + friske, uspirte korn

** 22 % *Bipolaris* i Edel

Havre

De siste årene har vi hatt til dels store problemer med spireevna i havre, hovedsakelig på grunn av *Fusarium*. Også i år er det mye smitte av *Fusarium*, men dessuten har groing redusert spireevna i mange prøver. I gjennomsnitt spirer havreprøvene 83 % ubeisa og 85 % etter prøvebeising. Om lag 1/3 av prøvene spirer under 85 % etter prøvebeising, og en del prøver har så lav spireevne at de ikke er egnet som såkorn. Det er liten forskjell i *Fusarium*-smitte mellom sortene, men stor variasjon i smitte av havrebrunflekk. Mens Ingeborg og Odal har lite havrebrunflekk, er det svært mye i Hurdal. Beisebehovet er høgt i alle sortene (fra 76 % i Ringsaker til 91 % i Haga).

Tabell 2. Spireevne, angrep av soppsjukdommer og beisebehov i prøver av **havre** fra korndyrkere i Sør-Norge. Resultatene er basert på 521 prøver analysert pr. 09.12.2011.

Sort	Antall prøver	Spireevne % *		Smittegrad %		% prøver anbefalt beisa
		Ubeisa	Prøvebeisa	<i>Fusarium</i>	Havrebrunflekk	
Belinda	334	79+ 3=82	80+ 5=85	32	15	88
Haga	29	79+ 3=82	81+ 3=84	28	20	91
Hurdal	41	77+ 9=86	77+10=87	25	54	89
Ingeborg	17	79+ 5=84	81+ 6=87	29	9	87
Odal	24	81+ 1=82	82+ 3=85	25	10	85
Nes	11	73+ 2=75	79+ 3=82	32	22	86
Ringsaker	38	76+ 9=85	75+12=87	27	22	76
Havre	521	79+ 4=83	80+ 5=85	30	18	87

Vårhvete

Som tidligere år er det god effekt av beising på spireevna i vårhvete, men spireprosenten etter beising er lavere enn vi er vant til. I gjennomsnitt går spireprosenten opp fra 81 til 88 % etter prøvebeising. Årsakene til redusert spireevne i en del hveteprøver er foruten smitte av *Fusarium* og hveteaksprikk, groing, treskeskade og tørking ved for høg temperatur.

Det uvanlige i år er til dels sterk spiretreghet i en del prøver av vårhvete. Mye tyder på at spiretregheten i hvete ikke sitter like kraftig i som i bygg og havre.

Som tidligere år er beisebehovet i vårhvete høyere enn i bygg og havre. 96 % av prøvene har fått beiseanbefaling og det er liten forskjell på sortene.

Tabell 3. Spireevne, angrep av soppsjukdommer og beisebehov i prøver av **vårhvete** fra korndyrkere i Sør-Norge. Resultatene er basert på 515 prøver analysert pr. 09.12.2011.

Sort	Antall prøver	Spireevne %*		Smittegrad %		% prøver anbefalt beisa
		Ubeisa	Prøvebeisa	<i>Fusarium</i>	Hveteaksprikk	
Bjarne	143	82+ 1=83	85+ 2=87	32	8	97
Demonstrant	130	75+ 1=76	80+ 4=84	25	6	96
Krabat	28	79+ 1=80	84+ 3=87	21	6	96
Zebra	201	83+ 1=84	87+ 4=91	29	8	94
Vårhvete	515	80+ 1=81	85+ 3=88	29	7	96

Trøndelag

Bygg

Spireevna er også i år svært høg: 93 % ubeisa og 95 % etter prøvebeising. Det er til dels kraftig spiretreghet og kraftigst i sortene Edel og Ven. Fusarium-smitten er vesentlig høyere enn den har vært de siste årene. Sammen med svært mye smitte av byggbrunfleck (helt opp i 65 % i Tyra), har dette ført til at nesten alle partiene er anbefalt beisa.

Tabell 4. Spireevne, angrep av soppsjukdommer og beisebehov i prøver av **bygg** fra korndyrkere i Trøndelag. Resultatene er basert på 563 prøver analysert pr. 09.12.2011.

Sort	Antall prøver	Spireevne % *		Smittegrad %**		% prøver anbefalt beisa
		Ubeisa	Prøvebeisa	<i>Fusarium</i>	Byggbrunfleck	
Edel	74	75+16=91	74+20=94	28	24	95
Heder	45	90+ 4=94	88+ 7=95	24	23	84
Helium	13	89+ 0=89	90+ 1=91	25	32	77
Olsok	13	92+ 1=93	92+ 3=95	12	31	77
Tiril	233	89+ 4=93	87+ 8=95	16	59	96
Tyra	126	92+ 2=94	91+ 4=95	13	65	98
Ven	17	71+23=94	65+30=95	32	44	100
Bygg	563	88+ 5=93	86+ 9=95	19	52	95

** 22 % Bipolaris i Edel

Havre

Ringsaker har overtatt som hovedsort i Trøndelag. Den har spirt bra: 91 % ubeisa og 92 % etter prøvebeising, et par prosent høyere enn Gere. Som i bygg er Fusarium-nivået vesentlig høyere enn det har vært de siste årene. Når det i tillegg er svært mye smitte av havrebrunfleck, har nesten alle havrepartiene fått beiseanbefaling.

Tabell 5. Spireevne, angrep av soppsjukdommer og beisebehov i prøver av **havre** fra korndyrkere i Trøndelag. Resultatene er basert på 57 prøver analysert pr. 09.12.2011.

Sort	Antall prøver	Spireevne % *		Smittegrad %		% prøver anbefalt beisa
		Ubeisa	Prøvebeisa	<i>Fusarium</i>	Havrebrunfleck	
Gere	18	86+ 2=88	88+ 2=90	23	62	100
Ringsaker	34	86+ 5=91	85+ 7=92	24	48	94
Havre	57	85+ 4=89	85+ 5=90	24	50	94